

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:

za celo leto . . . K 8,—
za pol leta . . . K 4,—
za četrt leta . . . K 2,—
za 1 mesec . . . K 7,—

Za Ljubljano mesečno 7 K
Za inozemstvo mesečno 12,—

Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon štev. 50

V slovo!

Ob zatonu leta smo. Krščansko delavno ljudstvo pošilja zadnjo številko našega lista v svet. Zvesto je stalo ob svojem listu in ga podpiralo s požrtvovalnostjo, ki nimajo ničesar razen dragocene dedščine onih načel, katere so sprejeli iz rok Janeza Ev. Kreka.

Z zadoščenjem moremo ugotoviti, da je bil naš list zvest čuvár in klicar teh nam dragih načel. Z neomajno doslednostjo smo zastopali pravice vsega delavnega ljudstva. Nismo se mogli omejevali samo na brambo interesov našega industrijskega delavstva. Krek nam je to jasno povedal takrat, ko ga je na nekem delavskem shodu predstavljal predsednik kot posebnega zaščitnika industrijskih delavcev. Krek je dejal: »Nikdar nisem branil samo delavcev. Nikdar nisem šel v boj samo za kmeta. Mi gremo v boj za pravice vsega delavnega ljudstva!«

Tega načela smo se držali takrat, ko smo neprestano in vztrajno napadali absolutistični režim Žerjavov v onem času, ko je liberalni absolutist zapiral delavce, metal v ječe republikanske kmete, razpuščal občinske odbore in hotel v kali zatreti vsako ljudsko gibanje. Ta režim je padel. — Za svobodo delavstva smo se borili takrat, ko so socialdemokratje terorizirali slovenske delavce, jih izpirali iz tvornic in ko so jih z lakoto hoteli prisiliti, da zavrnejo krščansko socialna načela. — Ko je grozila nevarnost, da bo komunistični puč porušil naše gospodarstvo in da izbruhne državljanska vojna in uniči našo zemljo v krvi in plamenih, — takrat je naš list brez strahu povedal, da moramo zločiti nasilje komunistov. Zmagali smo. — Z vso silo smo potem podpirali akcijo dr. Gosarja za brezstanovanje, in tudi ta naš klic je našel globok odmev v ljudstvu. — Vedno je krščansko delavstvo bilo mnenja, da je treba vse važne odločitve v državi položiti v roke ljudstva. Zato smo se odkrito in brezobzirno borili za popolno suverenost konstituant, in v zadoščenje nam je, da smo našli popolno soglasje pri delavcih, kmetih in naši mladini.

Leto težkih, a uspešnih bojev je za nami. Mislimo pa, da nas čakajo še srditeje borbe. Združena kapitalistična reakcija je na krmilu. Na vse zahteve delavstva odgovarja z militarizacijo. Ljudstvo hoče kruha, oni mu kažejo bič. Ljudstvo zahteva nov družabni red, krščanski socializem, — oni, ki so na vrhovih, ga pitajo s sladkimi besedami o zlati svobodi. Toda, ko nas reakcija obsipa z ukazi in dekreti, ko se oborožuje z bajoneti in batinami, se zbira delavno ljudstvo v nižinah in neprestano raste njegova moč.

Krščansko delavno ljudstvo čaka. Njegov dan še ni prišel. Mi smo gibanje bodočnosti, prelomili smo s sedanjim režimom, ker ne moremo odnehati od naših načel za majhne koncesije kapitalistične družbe. To ljudstvo, ki upira svoj pogled v bodočnost in noče prodati za kos kruha svoje duše, je našlo v našem listu vnetega zagovornika. Zadnjič ga vidi pred seboj. Naš list prepušča svoje mesto novemu bojevniku za pravice delavnega ljudstva. »Novi čas«, glasilo krščansko socialnega delavstva, bo stopil na prostor, na katerem smo se mi uspešno bojevali.

Kar je zdravega, to obvelja! Sredi zmede nazorov in mnenj, sredi terorja, militarizma in poplave brezverstva mirno stoji četa bojevnikov za družbo bodočnosti. Njen prapor je prapor ljudstva, njena misel je misel vseh delavnih ljudi, ki verujejo v zmago pravice. Stojec na pragu novega leta zremo z radostjo v bodoče dni, v strnjjenih vrstah, polni discipline in vere, da bo naša sveta stvar zmagala.

Pozdravljen, novi čas!

Jeseniška tovarna hoče odpustiti 500 delavcev.

Jesenice, 30. dec. Včeraj je tovarniško ravnateljstvo naznanilo zastopnikom delavskih organizacij, da bo v mesecu januarju primorano odpustiti večje število delavcev. Vsled tega je nastalo med delavci veliko razburjenje. Sredi zime — brez kruha! Sodi se, da bo odpuščenih okrog 500 delavcev. Delavstvo ne vidi potrebe tega krutega koraka, ker je baš te dni došlo zopet več vagonov surovin. Tovarna se sicer izgovarja, da nima naročil. Res je bilo te dni odpovedanih na-

ročil za 20 vagonov. Toda takoj drugi dan so došla nova naročila za 15 vagonov.

Danes zvečer ima kršč. soc. delavstvo svoj shod, na katerem bo sklepalo o stališču, ki naj ga delavstvo zavzema v tem težkem in nevarnem položaju. Na shod so povabljene tudi druge organizacije.

Ljubljanska in osrednja vlada morata storiti vse, da se ta nesrečni sklep jeseniške družbe ne izvrši!

Boj ameriškega delavstva.

Ameriški isti zadnje čase poročajo o hudih sporih med organizacijo delavcev in med kapitalisti.

The Wall Street Journal, glasilo največjih bankirjev in denarnih mogotcev, je v eni zadnjih števil napisalo, da je bilo organizirano delavstvo poraženo pri zadnjih volitvah jako odločilno, ker je bil Harding izvoljen. Ako bi ameriški narod odobral nastop organiziranega naroda, tedaj bi volil drugače, ker pa ne odobrava njih delovanja, je z izvolitvijo Hardinga jasno pokazal, da ne mara diktature organiziranega delavstva.

Na ta članek odgovarja sedaj Samuel Gompers, predsednik American Federation of Labor (Delavska federacija Amerike), ki pravi:

Vsak trezno misleč Amerikanec mora priznati, da se je organizirano ameriško delavstvo postavnim potom borilo za boljši obstanek delavstva, toda reakcionarne ali nazadnjaške sile, ki so sedaj na krmilu vlade, so mnenja, da morajo organiziranim delavcem odvzeti vse dobrote, katere so si tekom vojne pridobili, ko so pokazali čisti in požrtvovalni patriotizem bolj kot kateri drugi stan. S tem, da so pridobili ameriški delavci boljši pogoj življenja, so profitirale tudi kompanije (kapitalistične družbe), ker niso uposlejevale navadnih berčev za življenski obstanek, pač pa dostojne ljudi, ki so bili veseli svojega dela, katerega so razumeli, in na ta način spravili na trg mnogo boljše izdelke kot kdaj prej. Toda veleindustrijaletem to nikakor ne ugaja ter hočejo na vsak način znižati življenske pogoje pri delavcih. Veleindustrijalet upajo, da bodo delavci kmalu brez organizacije in voditeljev, nakar razkropijo delavske vrste in diktirajo svoje pogoje delavcem. Toda kljub temu, kljub grožnjam, se ameriško delavstvo vztrajno or-

ganizira, in današnja kriza v industrijah ni nikjer povzročila, da bi razpadle delavske organizacije. Amerika je tu kot zastopnica popolne demokracije, in kakor hitro se pokaže svetu kot taka, mora računati, da upelje popolno demokracijo na svojih lastnih tleh. In popolna demokracija pomeni, da se dovoli in prizna vsakemu stanu isti pogoj dobrega življenja.

Sedaj započenja delavska organizacija veliko akcijo pred ameriškim kongresom (parlamentom).

Ameriška delavska federacija, ki ima 4 milijone organiziranih delavcev v svoji zvezi, bo predložila kongresu, takoj, ko začne zborovati, ostro zahtevo, da začne kongres s takojšnjo preiskavo glede splošne druginje, in da dožene uradno, kakšne profite so od vojne naprej vleki mesarski, premožninski ter drugi trusti, ki se pečajo z izdelovanjem in prodajo vsakdanjih potrebščin. Tako se je izjavil Samuel Gompers, predsednik delavske federacije: »Velelike korporacije zapirajo tovarne in nalašč omejujejo proizvod potrebščin in drugega blaga. To delajo z namenom, da obdrže stare cene, kakor so jih diktirali tekom vojne, tekom katerega časa so nakopičile korporacije tako neštene milijone, da presegajo dvakrat, trikrat originalni kapital takih korporacij. Delavstvo je pripravljeno predložiti kongresu popoln program, kako naj se postopa proti profitirjem. Poleg tega bo delavstvo zahtevalo, da se sprejme kakih dvajset točk, ki so največjega pomena in koristi za splošno ameriško ljudstvo. Delavstvo mora priti do veljave pred kongresom, in ameriška delavska federacija ne bo prej odnehala, dokler ne uveljavi najbolj potrebne postav v korist delavstva in večine ameriškega ljudstva.«

Reka zasedena.

D'Annunzio se ne zdi vredno umreti.

Ljubljana, 30. decembra. »Corriere della Sera« je dobil poročilo, da se je D'Annunzio vdal in izročil vso oblast rešenju občinskemu svetu.

Rimska uradna poročila javljajo, da sta se reški župan in rektor za narodno obrambo 28. t.m. v Opatiji sešla z generalom Ferrarjem in prosila za premirje. Ob tej priliki sta izročila od merodajnih reških krogov podpisano izjavo, da priznajo rapalsko pogodbo in da pristajajo na razorožitev legionarjev. S tem da se strinja tudi D'Annunzio, ki je ugodil vsem zahtevam reške regence. Vrhovni poveljnik rečnih čet, Caviglio, je po generalu Ferrarju sporočil, da je pripravljen dovoliti premirje in vpoštovati izjavo, toda le pod pogojem, da to izjavo podpiše tudi D'Annunzio.

Reški župan je naprosil za posredovanje vojvoda d'Aosta, ki je 29. t.m. odpotoval v Opatijo.

V rimskem senatu je bilo več interpelacij glede Reke. Giolitti je interpelacije sprejel na znanje, a rekel, da v sedanjem trenutku pač ni mogoče dati zaželenih pojasnil. Nato so debato o interpelacijah odgodili.

LDU Rim, 29. decembra. (Stefani) Danes jutraj so reški delegati izročili pismo, v katerem prepušča D'Annunzio vladno oblast županu in prebivalstvu mesta Reke ter obenem izjavlja, da sprejme pogoje, ki jih je stavil

general Caviglio in da odveže legionarje dane prisege ter jih na mestu odpušča. Legionarji, ki so še pred zadnjim pozivom za predajo mesta prišli na Reko, bodo pomiloščeni.

LDU Rim, 29. decembra. (Stefani) Dogovor glede Reke se smatra za zaključen. Kakor izjavlja D'Annunzio v proglasu, katerega je izdal, s em ne zdi vredno umreti za Italijo. D'Annunzio namerava baje zapustiti Reko z zrakoplovom.

LDU Rim, 29. decembra. (Stefani) Kakor govore, sta reški župan Gigante in stotnik Ventura na današnjem sestanku z generalom Ferrarjem izjavila, da je D'Annunzio pristal na to, da preda vladno oblast in da odveže legionarje od dane prisege, če se mu zagotovi, da se bodo pomilostili.

LDU Pariz, 29. dec. (Havas) Iz Rima poročajo: Zagotavlja se, da je vdrl general Caviglio na Reko, ko je poprej zasedel pristanišče. Na obeh straneh je bilo nekaj ranjenih. Iz Voloske poročajo listu »Idea Nazionale«, da je bilo pri naskoku na Reko 400 vojakov ubitih. Število ranjenih je bilo tako veliko, da so jih morali z železniškimi vozovi odpeljati. V prvi vrsti so se branili na Reki tudi civilisti in ženske.

LDU Trst, 29. dec. (Stefani) Noč je na Reki mirno potekla.

Sv. Oče o sedanji družbi.

Dne 24. t. m. je papež sprejel kardinalski kolegij, ki mu je prišel izraziti božične čestitke. Sv. Oče je v svojem odgovoru med drugim naglasil nujno potrebo, da se pomire duhovi narodov in razredov tudi notranje. Potem je rekel:

Družba boluje na petih hribah: pomanjkanju avtoritete, sovraštvu med brati, zabavežljivosti, delomrznosti in nepoznavanju namena človeške usode. Edino zdravilo je vrnitev k luči evangelija, ki nam kliče v spomin, da se moramo vsi na zemlji smatrati za brate. Na ta način bomo ozdravili tri prve rane. Kar tiče četrte, nam nihče ne daje boljšega zgleda kakor evangelij, ki nam kaže delavnico v Nazaretu, da vemo razloge dela prav ciniti. Potem se bo ozdravila tudi peta rana. Vrniti se je treba torej k evangeliju.

Sv. Oče je rekel, da bo na tem ozdravljenju z vsemi svojimi močmi sodeloval.

Za vsakdanji kruh.

Vsakdanji kruh ljudstvu in inteligenci proža danes tisk. Med vojno smo mogli opazovati lačne, shujšane postavbe, ki so čakale s kartami v rokah pred gotovimi hišami ure in ure, kdaj dobe na nakaznice življenskih potrebščin. Nagon do telesnega življenja jih je silil, da so čakali v mrazu in dežju na pest moke in grame zabele. Zakaj telesno življenje jim je umiralo.

Sedaj po vojni, in videti je, da vsak dan bolj, gledamo podoben prizor. Pred gotovimi hišami stoje vsak dan raznašalci in čakajo, kdaj se odpre okno tiskarne. Na te raznašalce čakajo nestrpno ljudje širom države, po ulicah, po kavarnah, doma. Lačni so, gladni v svojem duhu. Zato hrepene po kruhu, ki bi jim nasitil prazno dušo. Upajo se najesti tega kruha iz tiska, časopisov. Zakaj dušno življenje jim umira.

Zalosten prizor po Evropi. Smrten prizor tudi v naši državi. Duševno lačni ljudje hočejo jesti. In kakor za žejne pívce in potrebne potnike odpirajo krčme po vseh ulicah in cestnih presledkih, tako odpirajo danes povsod nove in nove tiskarne. Nehote mora človek misliti na apokaliptične kobilice, ki lete v neznanskih trumah čez ves svet, ko gleda vsak dan nebrojno poplavo s časopisjem iz teh krčm, iz teh tiskarn, kjer se producira vsak dan hrana življenja in smrti.

Jed zdrava, življenje zdravo. Jed zastrupljena, življenje končano. Iz teh besedi zveni vsa ogromna važnost tiska, vsa odgovornost lastnikov tiskarn, urednikov in vseh tistih, ki pripravljajo hrano. Narodi hile v smrt. Gladni so in tiskarne jim prožajo smrtonosen kruh. Poštenih tiskarn in njihovih tiska je razmeroma malo. Občinstvo, otroku podobno, pa ne vpraša, kje je najbolj zanesljiva hrana, ampak tja gre, kjer je najbolj razglašeno, kjer delajo največje reklamo.

V tem pa so mojstri tisti tiskarski producenti, ki proizvajajo zdravju protiven kruh.

Stopite v Ljubljano. Na najbolj vidnem mestu se blišči reklama za protiven tisk. Vodstvo protivnega tiska prevzema dnevnik »Jutro«. Vsakdo ve, da Žerjav in Kramer nista bila rojena bogatina. Vendar jima je mogoče ob tej draginji produkcije po enem letu obstoja izdati list — dnevnik in to za tako ceno. — Nad 30 let se trudi Kat. tiskovno društvo in vendar toži, da ima pri listih velik pomanjkljaj. Protiven tisk pa more izhajati. Odkod denar? In v kakšne namene milijonske žrtve za protivni tisk? Čemu pehajo ti ljudje s svojim tiskom v smrt vse ljudstvo, celo državo?

Eno pa vidimo lahko že zdaj, da tiskarski krčmarji brez vesti ne bodo odnehali. V ozadju jim stoje spekulanti, ki jim je vse sredstvo, samo sami sebe pa imajo za cilj vsega. Temu cilju na ljubo naj pomrje ves vet. Frivolno gledajo propast ljudstva in države. In znova in znova mislijo na tisto troje, s čimer jim je mogoče na sužnjo verigo prikleniti ljudi. To

Širite „NOVI ČAS“

troje jim je: denar, svetna moč in zvijača. Za to troje se kultivirajo, za to troje bedijo, v službi tega trojega nakladajo zločin na zločin na svojo prodano duševnost. In mi?

Mi imamo drug cilj in druga sredstva. Naš lep vzor stremi za tem, da bi bilo dobro za vse. Mi delamo na to, da se podvržejo narodi in zlasti naša država edinemu vladarju, ki ma večno in absolutno pravo, da vlada — Bogu.

Zvijači v zakrinkano lice razvijamo prapor njegove vekovite resnice in absolutne zanesljivosti.

Kdor gleda nasprotnikov priprave, njih banke in blagovni kup, njih trenotno moč pri državi, njih z vso možno kulturo prepleteno zvijačo, se straši in mu upada pogum. — Kdor pa gleda v božji prapor, postaja navdušen in se ne plaši.

Z vsem ogromnim denarjem ne morejo kupiti naših rok. Z vsem orožjem državnega aparata ne morejo prisiliti naših src. Z vso zvijačo in spretnostjo evropskega glumaštva nas preobvladati ne morejo, dokler smo zvesti znamenju na našem praporu.

Zmagali bomo mi.

Pretila je te dni nevarnost, da nam ukinejo naš tisk in naš delavski list, češ, kdo bo konkuriral z nasprotniki, ki imajo banke, trgovino. No, danes je že gotovo, da nam list ostane, da razvije svojo novo moč.

Denar, ki ga nasprotniki izsiljujejo ljudstvu in zvijačno otimajo državi, zbiramo mi s prostovoljnimi prispevki. Najemnike nasprotnikov bomo mi nadomestili s prostovoljnimi darom svojih moči. Zanimiv in čist mora biti naš list. Naši uredniki morajo najti v nas oporo.

Sobojevniki, ura je prišla, da se udarimo z nasprotniki na duševnem polju. Zmagal bo duh tistega, kdor bo bolj žrtvoval vse materijelno.

Na delo!

Krščansko delavstvo se je, vsled razmer prisiljeno, odločilo izdajati svoj lasten dnevnik, ki bo imel namen braniti duševne in gmotne koristi krščanskega delavstva, širiti smisel za nagloble pojmovanje socialnih nalog sedanjega časa v duhu krščanskega-katoliškega svetovnega nazora, zbirati pod svojim praporom vse, ki jim je na tem, da se naša družba radikalno preustroji ne le v gospodarskem in političnem, marveč tudi duhovnem oziru.

Iz vrst krščanskega delavstva je izšla pobuda, da se ustanovi delavski konzorcij za izdajanje odločno krščanskega in radikalno socialnega lista. Ta konzorcij se je te dni sestavil z delavskim voditeljem Jož. Gostinčarjem na čelu.

V svoji zadnji seji je sklenilo začasno vodstvo konzorcija, da se novi list nazivlje »Novi čas«, ki naj deluje zvesto, odločno in neomahljivo v smislu zahtev novega časa, kakršne mora vsak katoliški kristjan pojmovati in jih podpirati.

Konzorcij je zbral že lepo število po-zrtvovalnih moč, med njimi naši najboljši in najodličnejši možje, ki bodo novo podjetje krščanskega delavstva podpirali gmotno in duševno. Potrebno pa je, da se tega dela udeleži vsakdo, ki je naš. Vsakdo, ki se s ponosom prišteva med borilce krščanskega delavstva, je dolžan sodelovati gmotno in duševno. Kdor iz gmotnih ozirov ne more pristopiti konzorciju, ta prevzema nalogo, da podpira svoj list kot sotrudenik in agitator.

Tovariši! Svoj list imamo, ki je popolnoma naša last! Zavedajmo se dolžnosti, ki smo jih s tem vsi prevzeli zanj in delajmo za prospeh naših krščanskih načel in našega življenjskega obstanka.

Vsak tovariš, vsaka organizacija naj tori svojo dolžnost!

Povsod naj se osnujejo propagandni odseki za agitacijo, osnujejo naj se zaupni-litva članov konzorcija ter krožki sotrudenikov in dopisnikov!

Prijatelji, na veselo delo! Uspehi so požrtvovalnim delavcem zagotovljeni!

Na živni odločno krščanski delavski dnevnik!

Naj procvita »Novi čas«!

Naš delavski list.

(Glas z dežele.)

Dragi tovariš urednik!

Tvoje poročilo, da dobimo krščanski delavci popolnoma svoj lasten list z drugim imenom in novimi sotrudeniki, je mene in tovariše tako razveselilo, da smo danes naravnost razigrane volje. Veš, ne bi nikdar pričakoval boljšega noveletnega darila, kot mi ga je ravno Tvoje poročilo prineslo. Pa Ti mi poročaš, da ta list ne bo tednik, ampak celo dnevnik. T avest nas je neizmerno razveselila. Ko sem sinoči poročilo v seji svojim tovarišem Tvoje poročilo, je prišlo med nas tako razpoloženje, ki mu ga ni moč popisati. Ti bi moral biti sam tukaj in videti te obraze, to navdušenje, ta ogenj in samozavest. Že to bi Ti bilo v zadoščenje.

Vprašal bi Te, kakoto, da je kar na-

enkrat ta izpremembra. To veš, da je »Večerni list« prišel pridobivati na ugledu samo radi svoje odločnosti. Seveda ta ugled marsikomu ni bil po volji. Toda ravno zato je bil potreben. Toda pustimo te stvari. Naša stvar je sedaj, da gremo na delo za svoj list. To bo naš list in nas vseh stvar bo, da ga podpiramo z vsemi svojimi močmi. Da to že naprej dokažemo, pošiljam delavskemu konzorciju po pošti svoto, ki Ti sama najbolj priča o našem navdušenju. Zbrali smo jo sinoči in tudi še danes, pošiljali jo bomo mesečno, dokler jo bo konzorcij rabil.

Veselite in zanimanje za novi list pa ni samo med nami. Tudi kmetije se zanimajo zanj. Že danes Ti pošiljam med svoto znaten del iste zbrane od kmetov. Sedaj se vrši agitacija po okolici, kar mi daje upanje, da Ti bom v kratkem lahko poročal še razveselilnejše vesti, obenem pa tudi še poslal znatno svoto konzorciju.

Ime je jako primerno. »Novi čas!« Da, novi čas je nastopil za nas. Naš pokret pridobiva stalno trdnih tal. »Novi čas« pa bo naš pokret še razširil. Zatorej idite vztrajno na delo, skrbite, da bo list res naš in da bo oznanjevalec res novega časa, ki bo donesel našem delavstvu tudi boljšo bodočnost. Naša podpora Vam je zagotovljena, upamo pa, da nam bodo še drugi sledili.

Tebi še enkrat prav iskreno hvalo za to sporočilo. Voščim Ti zares prav veselo in srečno novo leto, enako tudi vsem tovarišem. Bož živil!

Tvoj

Z. M.

Priobčujemo to pismo našega delavskega tovariša, ki tako kakor tisoči drugih čuti, da je z novim krščanskim delavskim listom nastopila doba novega dela, novih bojev in novih uspehov!

Bog daj srečo in blagoslov našemu skupnemu prizadevanju!

Sadovi.

Stvari v naši državi se razvijajo tako, kakor so pač vsi treznomisli ljudje davnej napovedovali, razun demokratov, ki slepo verujejo v moč kapitala, bajonetrov in svoje državne ideje. Konstituenta se je zbrala, toda ne pride naprej, ker se večinske stranke pulijo za ministrske sedeže, medtem pa komunisti pripravljajo revolucijo in se je v Bosni vojaštvo že spopadlo s tolpami, oboroženimi s strojnimi ter bogato založenimi z municijo. V Belgradu grozi z militarizacijo rudnikov, v Moskvi pa si manejo roke, kar jugoslovanski državniki tako spretno napeljujejo vodo na mlin federativne balkanske sovjetske republike.

Naši državniki seveda ne bodo videli ničesar, dokler ne bo gorelo že na vseh štirih straneh. Kakor svojčas na dunajskem dvorcu se bodo do zadnjega igrali »državotvorci«, oziroma intrigirali drug proti drugemu, kdo obdrži oblast, dokler se jim ne bo streha zrušila naravnost na glavo.

Politika v naši državi je tako breznačelna, tako brez širših vidikov, tako mizerna, da je človeka sram. Vso to mizerijo pokrivajo naši državniki z »jugoslovanstvom«, »edinstveno državo«, »narodnim ujedinjenjem«, ne zavedajo se, da ljudstvo, tisto resnično ljudstvo, ki dela pod zemljo, prezeba po barakah in uživa »pokojnine« po očetih, padlih v vojni, čisto nič ne da na vsa ta lepa gesla. To pa zato, ker se edinstvena država izrablja za to, da demokratska gospoda s pomočjo predvojnega militarizma iz te države izžema vse najboljše zase. Čisto napačno je, če kdo misli, da je to hegemonija srbskega plemena. Kaj še! Vladajoče stranke buržoazije prosto zlorablja moč in ugled srbske vojske, da na njenih zgodovinskih lavorikah utrdijo svoje gospodstvo.

Naši državniki so imeli priliko, da pripravijo zjedinitelj ali vsaj federacijo z Bolgari. Ne! Tako oni jugoslovanstva ne razumejo. Mogli so se zjediniti na moderno ustavo, kjer bi plemenom, kulturnim, gospodarskim in stanovskim skupinam v demokratskem smislu dali čim večjo avtonomijo. Ne! To se ne ujema z njihovim pojmovanjem države, ki ne trpi svobode. Lahko bi začeli z vzorno socialno zakonodajo, zakaj malokje v Evropi je bilo izpočetka toliko solidarnosti, navdušenja in smisla za red, kakor v naši državi in bi bil našel vsak veliki poizkus v tem oziru v masah hvaležen odmev in sodelovanje. Danes pa povsod ali odpor, ali upor ali pa zlovesča brezbriznost.

Največ krivde nosi demokratska stranka. Misli se ohraniti na vlasti z zabavljanjem na resnične in dozdnevne avstrijskante, s sumničanjem vsake nasprotni struje kot protidržavne in s smešnim bojem zoper klerikalizem. Dr. Korošca, ki se je toliko prizadeval za to državo, imenuje danes neki srbski fašistovski list jugoslovanstva Rasputina! Medtem ko ta stranka, ki se zdaj v Belgradu za žive in mrtve peha za korita pri vladi, meče med razdiralce države celo najodkritosrčnejše pristave jugoslovanstva, pa žanje rdeča internacionala sadove tega »državotvornega« delovanja vladajoče klike.

Bomo videli, kam bodo prišli zastopniki našega kapitalističnega centralizma, ko se jim posreči uničiti »klerikalizem«. Da ne bo prej njih konec?

Delavski boj na zapadu.

Pariz, 24. dec. 1920.

II.

»Današnji parlament daje samo navidezno ljudskim masam možnost sodelovanja, v istini pa so množice delavstva popolnoma izločene na korist malega števila privilegiranih. — V sovjetskih nasprotno je vsa oblast v rokah širokih plasti naroda, v posesti industrijskega in poljedelškega delavstva. Sovjet je samo zbor zastopnikov delavskih in kmečkih strokovnih organizacij in združenj.« — Besede komunističnega manifestanta III. internacionale od marca 1919.

»Mi vsi smo prepričani, da je naš današnji kongres v vprašanih narodnega gospodarstva bolj merodajen, kakor parlament v Westminsteru.« Besede Shimwell-a na kongresu angleških sindikatov v Glasgowu (1919), kjer je 848 delegatov zastopalo nad 5 milijonov delavcev.

Ti dve izjavi bi postavili na čelo, prva iz boljševiške Rusije, kjer socialna revolucija bije najhujše valove, druga iz Anglije, kjer je naravna treznost in praktičnost saksonskega naroda z dalekosežno socialno zakonodajo skoroda osvobodila delavca ali mu vsaj priskrbela neprimerno udobnejše življenjske pogoje, kot jih ima njegov revni tovariš v Evropi.

Postavili smo te besede na čelo kot slikoviti izraz nove dobe, ki je napočila za delavsko gibanje, ki odpira najširšim masam pot v aktivno sodelovanje pri gospodarstvu države. Ako je delavec bil doslej zastopan po poslancih, ki mu jih je buržujski razred posodil, se on smatra danes za dolaslega in hoče sam, kot izvedenec sodelovati pri narodnem gospodarstvu, pri enotnem vodstvu narodne industrije, narodnega poljedelstva, trgovine in prometa.

Ta ideja je danes v zraku in se pojavlja povsod, tu v radikalnejši, tam v zmernjši obliki. Morda bi bilo zanimivo, ako bi na nekaj načrtov v naslednjih vrstah opozorili.

Ruski sovet.

Kako so boljševiki rešili vprašanje sodelovanja delavskega razreda pri vodstvu narodnega gospodarstva, je že vsem znano. Govoriti hočemo samo o teoriji. Za podlago celega političnega in gospodarskega življenja so postavili sovet. Kolikor je občin, mest, toliko je sovetov, krajnih sovetov po celi Rusiji. To so zbori zastopnikov kmetov in delavcev enega in istega kraja ali mesta. Vsi krajni sveti enega večjega okraja si izvolijo zopet poseben odbor (kongres volostij), ki obsega 12 desetino članov vseh krajevnih sovetov tega celega okraja. Več okrajev oziroma več okrajnih ali volostijskih sovetov izbira pokrajinski (gubernijski) sovet, sestoječ iz največ 300 članov. Vse gubernijske Rusije pa pošljejo delegate v vsruski kongres, ki je najvišja postavodajalna in izvršujoča oblast sovjetske Rusije.

Ta vsruski sovet pa izvoli izmed svoje srede izvršilni odbor 200 članov, ki dela v permanentnih odsekih. Izvrš. odbor ima 18 odsekov in na čelu vsakega odseka stoji komisar, ljudski poverjenik, 18 ljudskih komisarjev voli med seboj predsednika (danes Lenin). Ako hoče kdo priti do najvišjega mesta, mora biti najprej izvoljen od cele občine v krajevni sovet, krajevni sovet ga mora delegirati v volostjskega, volostjski sovet ga mora poslati v gubernijskega, gubernijski sovet ga pošlje v vsruski kongres, ki ga mora imenovati v izvršilni odbor, ki mu slednjič lahko poveri vodstvo enega izmed 18 oddelkov.

Poslanci so izvoljeni samo za dobo 3 mesecev na deželi, 6 mesecev v mestih, tako da se narod — v teoriji — lahko znebi nezmernih ljudskih komisarjev, ako hoče. Eden izmed 18 komisarjev se imenuje: Najvišji svet za narodno gospodarstvo. Temu je dana naloga, urejevati vso državno produkcijo, skrbeti za pravično razdeljevanje pridelkov, on izdelava državnih proračun, predlaga vse denarne podpore za katersibodi gospodarske institucije cele federativne sovjetske republike. Ako se spomnimo na ves sestav ruske uprave, potem se jasno vidi, da — v teoriji zmiraj — ljudske mase v resnici sodelujejo in kontrolirajo celo državno gospodarstvo. — Mišlino, da ni treba posebej na to opozoriti, da ima v principu vso oblast samo proletarijat in da so takozvani posedujoči razredi od sodelovanja izključeni, ker se nikdar ne volijo v kak sovet.

Kako so v istini dopuščene široke mase ljudstva k vodstvu narodnega gospodarstva v sovjetski Rusiji, to je drugo vprašanje, nam gre samo za to, pokazati na nove ideje, ki pretresajo svet. In kljub strašnim resnicam, ki jih zvemo iz Rusije, so njih ideje še danes evangelijsko mnogoštevilnih delavcev, ki štejejo milijone, ako vzamemo celi svet.

Nov nemški načrt.

Nič manj pomemben načrt je izšel v Nemčiji, pa ne iz vrst proletariata, ampak

od velikega kapitalista — ravnatelja »Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft« g. Rautenau. Njegova knjiga »Novi gospodarski režim« je vzbudila v Nemčiji velikansko senzacijo in izzvala zelo ostro kritiko, pa našla tudi strastne zagovornike. Nemčija je vzdržala teže vojske z velikanskimi žrtvami, revolucija je nanovo globoko razorala socialne razmere, vedno ponavljajoči se delavski sunki jo pretijo uničiti, zadušiti gospodarstvo, na kojem leži itak vse breme verzajškega miru. Iz tega more pomagati samo eno: organizacija vseh sil, zedinjenje vseh v delu, da dvignejo umirajočo domovino. Tako se je porodil v glavi bogatega industrialca načrt o radikalni preustrojitvi narodnega gospodarstva.

Danes, tako piše ravnatelj v svoji knjigi, danes so na čelu držav samo skupine plutokracije, ki imajo v rokah absolutno oblast in majestetično in suvereno odločujo v vseh vprašanih pridelovanja in dela. Govori se, da je štedljivost vir bogastva. Danes to ni resnica. Vir bogastva je monopol in ta plutokracija si je obdržala monopol industrije, sploh celega državnega gospodarstva. Nihče jim ne more konkurirati. Velikim masam se pridiguje o svetosti podedovalne pravice. In res! Proletarijat podeduje vedno revščino, ta plutokracija pa blagostanje, brezdelje in uživanje. Premoženju se more dati gotova meja, kar je preko meje, mora pripasti v korist skupnega naroda. Nemčija je le z velikim državnim absolutizmom mogla živeti tako dolgo v vojni, razlaščevala je, pobirala denar, odjemala dobičke, organizirala industrije, nakazovala količine hrane, ukazovala gotove pridelke. Ali se bo danes temu možno ubraniti? Temu državnemu absolutizmu, da, tudi komunizmu, ker iz sedanje socialne revolucije, ki jo živimo mi, ne bo izšlo ne eno ne drugo, ampak nekaj novega, kjer bo cel narod prostovoljno sodeloval pri gospodarskem življenju države, cel narod kontroliral, da se ne bo pridelovalo v dobiček posameznih, ampak v korist vseh.

In sedaj, kako si on predstavlja novo narodno državo? Načrt je velikopotezen, ker gospodarska beda Nemčije je res velika, odporna sila tudi in ker Nemec rad ljubi velike načrte.

Danes se prepušča liberalnemu gospodarskemu zakonu o ponudbi in povpraševanju popolna svoboda in se ga smatra kot edino sredstvo vzdržati gospodarsko ravnotežje. Ta zakon se mora streti in narod sam mora priti do tega, da bo kontroliral in ravnotežil svoje gospodarsko življenje. Proč z industrijami, ki se pečajo s pridelovanjem za skupnost nepotrebnih pridelkov, proč s slabimi, umirajočimi, hirajočimi industrijami, ki delo samo ovirajo. Kar je zdravih, se morajo združiti v velike narodne sindikate in sicer tako, da se vse industrije ene in iste vrste med seboj združijo v državne truste. Tem se mora dati monopol za nakupovanje surovin in za prodajo pridelkov.

Ravnatoku se morajo združiti delavci in tehnični uradniki v stanovske in strokovne zveze, ki potem pošiljajo svoje zastopnike na skupna posvetovanja države, industrije in delavstva.

Premogovni sindikat se bo razgovarjal s strokovno zvezo premožarjev o potrebah narodnega gospodarstva in bo ukrenil, da se pridelovanje in rudnik ali pomnoži, ali tu in tam opusti. Vsi, industrija, delavec in država, si delijo dobiček. Tako bi imeli v državi kako desetorico velikanskih združenih industrijskih podjetij z monopolno pravico, na drugi strani desetorico delavskih strokovnih organizacij, in na ta način bi se takoj lahko videle in predvidevale narodne potrebe in tudi lahko zadostile. Vse v službo narodne države!

Vlada seveda ne sme in ne more biti vlada ene stranke in enega razreda, biti mora nad njimi kot oče velike familije. Na čelo države postavi monarha in narodni parlament, »borzo ljudskega mnenja«. Ko so vse države tako gospodarsko organizirane, sklenejo ustanoviti mednarodnogospodarski sindikat. Egoizem mora biti iztrebljen iz življenja držav. Zato se mora skupno voditi trg surovin, skupno, mednarodno upravljati svetovni trg in svetovni kreditni zavodi. Mednarodno izkoriščanje pozemeljskih tvarin, mednarodna ljubezen na gospodarskem polju!

V zvenecih besedah razlaga ta svoj veliki načrt, morda se bere lahko iz njega obupni klic po izgubljeni svetovni moči nemškega naroda, morda je to bojni klic za novi pohod, za nas je samo eno važno, da je bila ta ideja z veliko silo vržena med svet in zbudila silno presenečenje. Mala industrija je zavpila, ker bi bila na smrt obsojena, komunisti so zamrmrali, ker nočejo sodelovanja, ampak diktaturo razreda nad razredom, a večinski socialisti in centrum delno so se nekaj časa zelo zanimali za načrt. Ko bi bilo umestno, bi se stavila samo ena težkoča: Kdaj bo človek tako plemenit, da bo res brez vsakega boja brzdal sebičnost svoje pregrešne narave? Ali se bo brez solidne verske podlage mogel svet prevrstiti v hišo miru in ljubezni? Dvom je upravičen!

Na Francoskem.

Ako bi zasledovali nadalje to moderno gibanje za preustrojenje celega dosedanjega gospodarskega sistema, bi morda bilo zanimivo, priti tudi na francoska tla. Tudi tukaj ekonomski položaj ni rožnat: »Brez načrta stoji narod med vedno se ponavljajočimi krizami v prehrani, v industriji, v transportu, sredi svojih razvalin v razdejanem severu, njegovi politični voditelji pa se vozijo od konference na konferenco in sklepajo, miru pa nam ne morejo dati, ali ga ne znajo.« (P. Arnaud S. J., Participation ouvrière.) To je slika Francije. Velikih organizacijskih idej se v tem narodu ne bo našlo, on je presvoboden, da bi znal moči združevati, da bi v disciplini mogel ustvarjati velika dela, ki zahtevajo železne skupnosti vseh.

Delavski sloj, ki v francoski republiki ravnotako nima nič več privilegijev v političnem življenju, kakor jih je imel v aristokratski habsburški državi, delavski sloj se je tudi tukaj prvi predstavil s programom o preustrojenju narodnega gospodarstva. »Mi smo izgubili zaupanje v zmožnosti in talente buržuazije,« piše L'Atelier, »iz tega kaosa ona ne najde izhoda.« Strokovna zveza francoskih delavcev je ustanovila poseben odsek, ki se imenuje: Delavski gospodarski odsek in ki ima nalogo študirati narodno-gospodarska pereča vprašanja in jih skušati rešiti. Ta odsek je izdelal 1918 tudi načrt o sodelovanju vseh slojev pri vodstvu državnega gospodarstva, glavni tajnik Confédération Générale du Travail, Jonhauz ga je predložil celo vladi.

Ustanovi naj se poleg državnega zbora in senata gospodarski državni zbor zastopnikov a) delavskih sindikatov, b) industrije in trgovine, c) kmetijskih društev, č) konsumnih društev. Državne visoke šole pošljejo tja profesorje-učenjake v narodno-gospodarskih in socialnih vprašanjih, država pa svoje odposlance.

Ta narodno-gospodarski odbor, v katerem bi bili res vsi interesi zastopani, bi ne imel postavodajne pravice, a imel bi pravico izdelovati načrte za zakonodajo, ki se tiče nacionalne ekonomije in pravi državni zbor bi nikdar ne smel sprejeti kakega zakona, ako ni prej dobil od narodno-gospodarskega odbora potrdilnega odgovora. Temu odboru bi bila tudi dana pravica, da kontrolira vsa podjetja v državi.

C. G. T. je opustila svojo trdno socialistično zahtevo, da mora samo proletariat imeti izključno politično in gospodarsko moč v rokah — bilo je to v boljših dneh — francoska vlada pa je šla mimo gospodarskih načrtov, žalibog, vihtela je vedno verzajski mir čez Reno in danes je Francija za eno drago preizkušnjo bogatejša, za socialno-revolucionarni štrajk majnika 1920. Ako ne bo sodelovanja, pa naj bo diktatura enega sloja nad drugim! Državni zbor sicer skuša s polovičarskimi zakoni navidezno zadovoljiti delavce, pritegnil jih je v nadzorovanje železnice, dal osebnim delavnikom, a danes delavstvo ne zahteva malih posameznih darov, ampak bistvene soudeležbe pri vodstvu narodnega gospodarstva in prevzema tudi svoj delež odgovornosti.

Krščanski socialci.

Tudi krščanski socialci imajo svoj predlog, ki se skoroda popolnoma ujema z idejo, katero je sprožila ena decemberska številka »Večernega lista«. Senat ali gosposka zbornica naj se odstrani. Državni zbor bi bil kompetenten dovolj, da sam rešuje vsa vprašanja. Ako senat nima nobenih pravic, potem je brez potrebe, ker delo se le zavlačuje. Na njegovo mesto naj pride zbornica zastopnikov delavskih, kmetijskih organizacij, zastopnikov trgovskih zbornic in nazadnje industrij in velike finance. Tudi konzumna društva pošljejo tja svoje poslance.

Taki poslanci so pač zelo kompetentni govoriti v narodno-gospodarskih vprašanjih, ker ti se tičejo prav živo njih življenja. Temu gospodarskemu senatu naj se dajo enake pravice, kakor poslanski zbornici. Tako delavsko-kmetijsko-gospodarska zbornica bi bila živ zgled, da je samo po solidarnem delu vseh delov človeške družbe mogoče doseči to, kar se imenuje »splošno blagostanje«.

Takih in enakih načrtov je danes svet poln in bilo bi brezsmiselno, temu gibanju trdovratno zapirati oči. Novi čas je predurmi in prihaja s silovito močjo! Odpreti se mu morajo vrata, previdno, ker ideje o skupnem delu in skupni odgovornosti so premočne, da bi jih mogel kdo udušiti in so tudi krščanske. — Tako sta v človeški družbi oba razreda določena, da se harmonično združita in da drug drugemu delata popolno in pravično ravnotežje, pravi Leon XIII. v »Rerum novarum«. Sv. oče je gotovo mislil na skupno enako delo; ker to ni krščansko, da bi za narodno-gospodarske grehe bil kaznovan samo en sloj, ako jih je napravil drugi. Skupno vodstvo, skupna garancija, skupna odgovornost, skupno trpljenje in blagostanje!

Kapitalizem na delu.

»Jutro« se je danes obregnilo nad pisanjem »Večernega lista«, ker se je v svoji 293. številki obregnil nad taktiko kapitalistične družbe napram delavstvu. Da se »Jutro« kot zastopnik izrazi kapitalistične struje t. j. liberalcev, obrega ob »Večerni list«, nas nič ne čudi, ampak da se hoče kar naenkrat preleviti v nekakšnega delavskega zagovornika, to pa kaže naravnost neodkritosrčnost tega lista.

Nam ni nič na tem, kaj »Jutro« uganja, mi delavci že sami vemo, kdaj so naši interesi ogroženi in kdaj se nam je treba braniti. Kapitalistični zastopniki v Belggradu so nam hoteli že pred volitvami oktroirati zakon o »redu in radu«, katerega je »Jutro« — na čelu mu oseba Žerjavova — tako vneto zagovarjalo. Seveda se zakon ali »ukaz« o »redu in radu« ni sprejel. Toda motili bi se, ako bi mislili, da je zakon padel v vodo. Naši kapitalistični zastopniki si ga ne dajo tako hitro izbiti iz glave. Kar ni šlo naenkrat, bodo pa počasi udeležili, glavno je, da ga izpeljejo. Prvi tak poizkus je ravno militarizacija stavkujočih rudarjev. S tem so seveda mislili napraviti moralen pritisk na delavstvo, računajoč pri tem, da bo delavstvo popustilo od svojih zahtev ter se trumoma vrnilo na delo ter še nadalje delalo par družbenikom premogokopne družbe velokanske dobičke, samo da bi pri tem živelo v pomanjkanju. Toda pri nas v Sloveniji so se zmotili. Tudi delavstvo zna ločiti med politično ali pa mezdnno stavko. Tako se stavka lepo mirno vrši naprej brez vsačih pripetljajev od strani delavstva. Vojaštvo se danes po Trbovljah samo sprehaja in občuduje krasoto zime v trboveljskem kotlu. Incidentov ni vkljub temu, da so se skušali od gotovih (ne delavskih) strani uprizoriti. Drugega res ni kazalo kot zopet stopiti v stik z delavstvom ter se nadalje pogajati.

Pri pogajanjih pa vkljub temu ne opazamo še prave resnosti. Gospodje mislijo še nadalje mešetariti. Krog trboveljske družbe hodijo z rokavicami, dočim se delavstvo še vedno smatra za pretirance. Ravnatelj Skubicu pa raste ob takim položaju greben vedno višje, ker upa še vedno na oporo v »ukazu« o »redu in radu«.

Mi delavci imamo v slučaju militarizacije trboveljskih rudarjev jasen opomin, da moramo s podvojeno pazljivostjo paziti na naše pravo, ki ga hočejo na vsak način uničiti, ter nam vsiliti pravo, ki ne bo nikdar naše, pač pa bo usiljeno od kapitalistične družbe. Moti se, kdor misli, da bo delavstvo ostalo tudi tu razdvojeno. Ako hočejo spoznati združeno delavsko moč, lahko poskusijo s takimi eksperimenti, dolgo časa ne bodo. V tem slučaju bo delavstvo solidarno mislilo na samoohranbo. Pri tem si bodo kapitalisti vrat zlomili. Delavstvo čuječe zasleduje ves razvoj ter bo znalo ob svojem času tudi regulirati ta razvoj tako, kot to ljudstvo zahteva, ne pa gospodje gornjih »desettisoč«.

STAVKA V BOSNI.

LDU Sarajevo, 29. dec. (ZNU) Potom preiskave se je ugotovilo, da je rudarska stavka popolnoma komunistično delo. Orožniki so aretirali 85 delavcev, ki so streljali na orožnike. Aretirani so bili tudi tuji agitatorji, ki so bili svoječasno izgnani iz države. Pri izvršenih hišnih preiskavah v delavskih stanovanjih so našli orožje in municijo. Najzanimiveje je, da so zasledili komunistični arhiv, ki dokazuje, da bi moglo imeti to gibanje večje posledice. Iz teh dokumentov je razvidno, da je komunistični odbor že imenoval komisarje, podkomisarje in ostale funkcionarje sovjetske uprave.

GENERALNA STAVKA V ZAGREBU.

LDU Zagreb, 29. dec. (ZNU) Danes popoldne je imelo organizirano delavstvo komunistične stranke shod, na katerem se je izjavilo solidarnim z ostalim delavstvom ter je sklenilo, da v znak protesta proglasi generalno stavko, ki se prične danes ob pol 24. ter konča jutri ob pol 24. Radi proglasitve te stavke bodo zagrebški listi izšli jutri v zmanjšanem obsegu. Mestna policijska oblast je prepovedala za jutri točenje alkohola.

PORAZ VOJAŠKE STRANKE MED BOLJŠEVIKI.

LDU Kodanj, 29. decembra. (DUN. KU) »Politikenc« javlja iz Rige: Na vseruskem sovjetskem kongresu so doživeli za vojno navdušeni elementi poraz. Ljeningov načrt za vpoštavitve pozitivne gospodarske politike je bil z veliko večino sprejet. Vseruski osrednji sovjetski delavskih organizacij so sklenili, da bodo v štirinajstih dneh razpustili vse politične odseke v okrilju delavskih organizacij. Obstaja bojazen, da bodo ti odseki postali opozicijski elementi. — Poljsko-ruska pogajanja se nadaljujejo. V poljskih krogih menijo, da bodo pogajanja v januarju gotovo končana.

LDU Pariz, 29. decembra. (Brezlično) Več enot rdeče organizacije v Moskvi se je uprlo in poizkusilo polastiti se topniškega parka, ki se nahaja blizu mesta. Komunistične čete so upor zatirale ter razorožile V. in pa VII. polk prve sovjetske pehotne divizije.

Tovariši in somišljeniki!
Širite svoj dnevnik »NOVI ČAS«!

Politične novice.

Umiranje duhov v sovjetski Rusiji. »Arbeiter Zeitung« poroča: »V članku moskovske »Izvestija« št. 269 se zavzema komunist Sozis povodom volitev v 8. vseruski sovjetski kongres za to, da bi se pritegnile v politično življenje tudi široke pasivne izvenstrankarske mase. Te izvenstrankarske mase, tudi proletarske, žive celo po velikih mestih popolnoma nepolitično in apatično. Izobraženci so izgubili vero v svoje prejšnje ideale, a novih niso našli. Poslušno se pokoravajo vladnim odredbam. Celot tedaj, kadar se dajo dokazati oblastem izrečne zlorabe, se nihče ne upa nastopiti proti pritožbe ali iskati pomoči pritisku, ampak vsak se posluži običajnega sredstva podkupovanja, kar ima za posledico splošno demoralizacijo. Časopisje, posebno v provinci, nudi prebivalstvu malo opore; razpravam o težavah ljudstva posveča le malo prostora, boja proti zlorabam oblasti sploh ne vodi. Oblasti same so po starem običaju svetlobi javnosti malo naklonjene. Ljudje, celo izobraženi sloji podivjavajo in njihovo duševno življenje se omejuje na strah pred novimi odredbami vlade ali na veselo pričakovanje novih nakazov živl.« Tako umira v Rusiji pod sovjetskim režimom poleg telesnega tudi duševno življenje.

Za sporazum. Belgrajska »Tribuna« prispodablja prizadevanje centralistov, ki hočejo svoja načela v ustavi nasilno vrniti velikemu delu drugače mislečih, s prizadevanjem g. Protića, da se ustava sklene temeljem sporazuma in sodelovanjem vseh predstavnikov troimenega naroda. List izjavlja: »V akciji in stališču g. Protića je več državništva, nego morejo to centralistični formalisti le slutiti. Nobe-nega dvoma ni, da je bolje, ako ustavotvorna skupščina sklepa s sodelovanjem vseh delov naroda, nego ako se najvažnejši državni posli rešujejo brez sodelovanja dobrega dela narodnih poslancev. — Verujoč v patriotizem in državniške sposobnosti g. St. M. Protića in motreč razpoloženje ne samo pri Radićevih marveč tudi pri zajedničarjih in pri ljudski stranki, smo popolnoma na strani g. Protića, od čegar dela pričakujemo močnejša jamstva za složno in plodno delo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, nego nam jih more dati netaktno sodelovanje radikalcev in demokratov. S silo se uspeva nekoliko, s slogom popolnoma.«

Namere nemških generalov. Francoski list »Matin« priobčuje izvešček iz zaupnega poročila o nemškem reakcionarnem rovarjenju v Srednji Evropi po Kappovem puču, s čemer so se bavile angleške »Times«. Po tem poročilu je po generalu Ludendorfu uvedeni akcijski komite vsprilo neznatnega uspeha, ki ga je imela protirevolucija v Nemčiji, začel zbirati nezadovoljne inozemce in sklenil, z novimi srednjeevropskimi vladami prekiniti stike in nastopiti najprej proti Avstriji. V ta namen naj bi se premaknile vse razpoložljive vojaške formacije proti jugu in naj bi se začel novembra, najkasneje pa pred novim letom napad proti Dunaju. Pri tem naj bi sodelovali tudi protirevolucijski življi Rusije in Madžarske. Polkovnik Bauer in Trebitsch-Lincoln sta prišla dne 15. maja v Budimpešto, kjer ju je sprejel Horthy, katerega sta po daljšem razpravljanju pregovorila, da se priključi nemško-ruskim kombinacijam.

Angleži in razoroženje. Prvi lord angleške admiraltete je poudarjal zastopnikom časopisja, da je admiralteta pripravljena začeti pogajanja v svrhu splošnega razoroževanja na morju.

Trtve boljševikov na Krimu. London-ske »Times« poročajo, da so boljševiki ustrelili na Krimu 13.000 oseb.

Dnevne novice.

Srečno in blagoslovljeno novo leto 1921 želi vsem prijateljem, tovarišem, naročnikom in čitateljem uredništvo »Večernega lista«. V novem letu vas pozdravi »Novi čas«, za katerega čvrsto na delo!

Za vpokoje južne železnice. Pogajanja radi izboljšanja prejemkov za vpokoje južne železnice, ki so se pod predstvom poverjenika g. Ribnikarja vršila pri poverj. za soc. skrb, so končala z ugodnim uspehom Ravn. g. Bračić je podal v imenu južne železnice izjavo, da se bo vpokojemcem in provizionistom južne železnice izplačala draginjska doklada v višini draginjskih doklad vpokojencev drž. železnice od 1. januarja 1921 dalje, najpozneje do 1. februarja 1921. Za leto 1920 dobe upravičenci enkratni nabavni prispevek, ki znaša 1000 kron. Nabavni prispevek dobi tudi vsak rodbinski član do 18. leta, kakor tudi žena upravičenca, ki dobi 200 kron. Nabavni prispevki morajo biti izplačani do 15. junija 1921.

Pokojnemu profesorju Janezu Benigarju, ki je te dni umrl v Radečah pri Zidanem mostu, so vsi zagrebški listi posvetili prijazne in hvaležne članke. Saj je Benigar kot profesor matematike na zagrebški gimnaziji vzgojil par generacij. Bil je največji prijatelj mladine, original in demokrat. Po rodu Slovenec iz Metlike si je znal osvojiti srca Hrvatov. Zagreb je ob smrti pokazal, kako ga je čislal.

Kamnik. Na praznik sv. Štefana je doživela Orliška organizacija v Kamniku dan, ki bo ostal nam v trajnem spominu. v Orliško kroniko pa se lahko vpiše ta dan z zlatimi črkami. Ko smo šli na telovadno akademijo Orlic v Kamniškem domu, smo šli z občutkom, da bomo pač videli navadni telovadni nastop, kakor smo jih že mnogo videli tekom poletja. Med udeleženci je bilo tudi mnogo takih, ki so šli na akademijo z namenom, da bodo čim lažje kritizirali naše Orlice. In res prva točka po pozdravu je dobila madež, po izpuščenem tekstu na klavirju je mala zmeda nastala, toda le za hip in zopet je bil red. Vse ostale točke: Zvezne vaje članic in gojenk, kakor tudi dobro naučeni plesi in druge vaje so pa v splošnem izvrstno izpadle, kar je pričalo gromovito pri-trjevanje in ponavljanje osmih točk. Pri Zveznih vajah bi priporočali več paznje na precizno izvajanje, tudi korakanje bo treba popraviti. »Mlado jagnje« je bilo po gojenki 6 letni deklici zelo krasno predvajano, nastop deklice je napravil zelo dobro voljo med gledalci. Ravnotako sta jo pogodili gojenki setrici Prohinarjevi v vaji z žogo. Bila je pantominična slika izvajana s tako globokim razumevanjem, da smo ju strme občudovali. Enako prijazna je bila slika gojenke Strgarjeve, ki je pevajoč oznanjala prihod pomladi s svojim krasom. Nastop gojenk z venci je nudil veliko pestrosti v svojem krasno izvajanjem pohodu, ravnotako izvajana simbolična vaja po himni »Dvignite Orli!« Izmed nastopa članic so se nam dopadle točke: vaje s šerpami, ples s šerpami ter ples po napevu »Pridi Gorenjci!« Očarala nas je nazadnje še skupina celega Orliškega krožka, med katero nam je voščila mala deklica vesele praznike in srečno novo leto ter srčkan »Bog živi!« — Med odmorom je tudi predsednik društva »Kamnik« br. Borc pozdravil navzoče ter pokazal na delo in uspeh Orlic. Pozval je starše, da ako hočejo imeti zdrave otroke duševno in telesno, naj jih zaupajo orliški in orlovski organizaciji, da je pa pri tem poudarjal načelno stran, to mu nekateri zamerijo, pa ravno to poudarjanje je potrebno, ker ravno načelna stran je glavna naloga naših organizacij, posebno moramo to poudarjati, ker nekateri še vedno šarijo s črnimi muhami in kako se bodo iste pobile. — Akademija nas je vse presenetila. Iz takega neopaznega dela je zrastle cvetka, na katero smemo biti brezdvomno ponosni. Kdaj se razcvete še druga cvetka, t. j. naši Orli, mislimo ne akademijo, ne vemo, pač pričakujemo kmalu. Kamniškim Orlicam ključemo: Le tako naprej! Bog živi!

Iz naše Koroške. Minulo je nekaj dni, kar sem hodil po Koroškem, in sicer v borovelskem okraju. Mislim sem, ko pridem tja, da bodo nemčurji bogvekako žvižgali in upili za mano. A varal sem se. Povod, da so tako mirni, je ta, ker so že malo lačni. Moko sicer dobijo, ampak samo koruzno, in to le na karte. Špeha pa sploh ne dobijo; pod roko se dobi, pa stane tristo kron. Za časa plebiscita sta ga prodajala dva mesarja iz Kranjske. Ko je bil plebiscit končan, sta hotela ta dva mesarja vse skupaj prodati in iti nazaj na svoj dom. Borovelski nemčurji pa niso pustili. Misli so, ko bosta šla proč, da bo šel z njima tudi špeh. Ampak, čeprav potem nista šla, špeha ravno tako ni. Kruh imajo samo koruzni, katerega imenujejo Slovenci republika! Žalostno je samo to, da nameravajo Nemci delavce, kateri so bili člani Jugoslovanske strokovne zveze, vreči ven iz tovarne. Če se pa to ne bo zgodilo, je pa gotovo, da jih bodo potisnili na slabše delo. Zato zahtevamo, da vlada napravi potrebne korake, da bi jim kolikor mogoče izboljšala njihove razmere!

S. F.

Umrl je 26. t. m. v Berlinu Karel Legien, dolgoletni predsednik nemške socialistične strokovne zveze. Legien je igral do vojne veliko vlogo tudi v strokovni internacionali, ki je imela dotlej svoj sedež v Berlinu. Legien je umrl na raku v želodcu.

Popravek. V številki 288 z dne 21. decembra smo med dnevnimi iovicami poročali: »Ker je ukradel konjsko opremo vredno 1300 kron, je deželno sodišče v Ljubljani obsodilo Jak. Mohorčiča iz Zbilj na 3 mesece težke ječe.« To pa je pomota, ker ni bil Jak. Mohorčič ti-sti, ki je ukradel in tudi ne iz Zbilj doma.

Pač pa je njegovo ime v notici mesto ime na pravega storilca. Ker bi s tem utegnil trpeti njegov ugled, to popravljamo. Ukral del je konjsko opremo in bil zato obsojen na 3 mesece težke ječe neki Janez Kalan iz Zbilj.

— Slovensko planinsko društvo naznanja, da se bo vršil danes, to je dne 30. decembra (četrtak) občni zbor Osrednjega društva SPD v restavraciji »Narodnega doma« v Ljubljani ob 8. uri zvečer.

Ljubljanske novice.

Ij Šentjakobska prosveta. V nedeljo, 2. januarja, bo predaval urednik g. Franc Kremžar o velevažni tvarini. Vstop vsakemu prost. Vabimo k množični udeležbi!

Ij Zveza uradnic in trg. nastavljenk Krekove prosvete vabi vse svoje članice, da se v torek, dne 4. januarja gotovo udeležijo sestanka, ki bo ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih. Udeležba vseh članic nujno potrebna. Prireditve na novega leta odpade.

Ij Silvestrov večer. Dne 31. decembra, ob 8. uri zvečer se vrši v vseh na novo urejenih spodnjih prostorih prvega ljubljanskega del. konsumnega društva v Zvezdi »Silvestrov večer« z najizbranejšim sporedom za člane društva, njihove družine in prijatelje. Ker obeta biti to zopet lep in ljubeč večer našega delavstva, ne zamudite te prilike in pridite, da se v prijazni družbi poslovimo od starega in nastopimo novo leto. Vstopnine ni!

Ij »Revček Andrejček« na Ljudskem odru. V nedeljo dne 2. januarja 1921 ob pol 8. uri zvečer ponovi Ljudski oder staro priljubljeno ljudsko igro s petjem »Revček Andrejček«. Vstopnice se že dobe v predprodaji kakor po navadi.

Ij Nesreča na cesti. Franc Kovačič, hlapec pri Ivani Treo, Cesta na gorenjsko železnico 6, je dne 28. decembra ob pol 6. uri zvečer peljal z dvovprežnim praznim tovornim vozom po kolizejski ulici v smeri proti mestu. Na vogalu omenjene ulice in Knezove ulice je eden izmed konj nekoliko poskočil, kar je bilo vzrok, da so hlapcu, ki je na vozu stal, padle vajeti iz rok in da je padel z voza. Konja sta začela dirjati z vozom po Knezovi ulici proti domu. Na Gosposvetki cesti sta konja podrla Katarino Kovič, ženo kurjača južne železnice, stanujočo v Cegnarjevi ulici 12, ki se je nahajala na cestnem prehodu, ki pelje na Cesto na gorenjsko železnico. Kovič je zadobila težke zunanje in notranje poškodbe na glavi in prsnem košu ter je obležala v polnezavesti na kraju nesreče. Iz tega se torej sklepa, da sta konja morala iti čez njo. Ponesrečenka je bila nato prenešana v gostilno »Novi svet« na Gosposvetki cesti 14, od koder je bila potem prepeljana z rešilnim vozom v javno bolnico. Konja sta potem, ko se je nesreča pripetila, dirjala v isti hitrosti po Cesti na gorenjsko železnico, in sicer do konca iste, kjer sta se morala sama ustaviti, ker je ista s prečnico zaprla.

Posredovalnica JSZ.

Službe išče izurjen skladiščnik k mešani trgovini ali k žitnemu zavodu. Več je tudi francoščine v govoru in pisavi, ter bi sprejel tudi mesto tolmača pri kakšni tvrdki. Natančne podatke in naslov je dobiti v pisarni JSZ, Stari trg št. 2, I. nadstropje, Ljubljana.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Veselo in srečno novo leto želimo vsem tovarišem in tovarišicam Jugoslovanske strokovne zveze po celi Jugoslaviji. Jugoslovanska strokovna zveza.

Skupina JSZ v Mariboru bo imela dne 16. januarja 1921 ob 5. uri popoldne v svojih prostorih na Splavarski ulici 4 redni občni zbor z navadnim in predpisanim dnevnim redom.

Orehek pri Kranju. Dne 23. t. m. je imela tukajšnja skupina JSZ II. redni občni zbor, na katerem so bili izvoljeni: Cegnar Mihael, predsednik; Draksler Ivan, tajnik; Draksler Mihael, blagajnik; Berčič Tomaž, podpredsednik; namestniki in odborniki so: Trigler Fr., Višner Anton, Bitenc Franc, Draksler Ivan ml., Triler Marija, Dolinar Franciška in pa Draksler Jožef. Zadnje čase se je naša organizacija precej poživila in je veliko zanimanje zanjo. V prid skupine JSZ se je igrala na sv. Štefana dan igra: »Trije tički«. Udeležba je bila za naše prostore polna.

Železničar.

VPOKOJENCI.

Zvedeli smo, da je neki odbor, kateri nam je pa popolnoma neznan, na gl. kolodvoru v Ljubljani razposlal »Oklice«, v katerem opisuje bedo vpokojencev južne železnice in omenja, da se namerava koncem tega meseca pri blagajni pobirati prispevke, kateri naj bi imeli namen, vpokojencem južne železnice v njih sili in bedi pomagati.

»Oklice« pozivlje uslužbenec in delavstvo južne železnice, da naj se usmili vpokojencev in naj prispeva vsak po svoji moči, da se jim hitreje odpomore bednim vpokojencem.

Vpokoenci južne železnice se temu odboru in obratnemu ravnanstvu južne železnice za tako posredovanje zahvaljujejo in odločno odklanjajo vsako miloščino, katere se namerava pobirati od uslužbenecv in delavcev, katerih mesečni dohodki, katere prejemajo, njim samim ne zadostujejo in ne preostajajo. Ravnanstvu južne železnice, katero misli s prispevki svojih tudi ne sitih uslužbenecv zakrivati »škandal«, ki se godi nasproti vpokojencem od uprave same, povemo, da tako rešitev odločno odklanjamo in bomo že o pravem času poskrbeli, da se vsa stvar osvetli v pravi luči. — Vpokoenci juž. železnice.

Četrto železniško organizacijo so ustanovili socialni demokratje v Sloveniji. Je sicer zelo slaba, a biti že neki mora.

Trgovski nastavljencl.

POZOR, TRGOVSKI NASTAVLJENCI!

Iz Maribora prihajajo vesti, da so tamkajšnji trgovci svojim nastavljenjem zvišali mezo za 40 odstotkov. Zadnji čas bi bil, da bi tudi ljubljanski trgovci in podjetja ob novem letu ne prezrli prispevka njihovih nastavljenecv.

Istotako opozarjamo tudi trgovce in zadrage v Kamniku, ker plače njihovih uslužbenecv niso primerne nikakršnemu človeškemu življenju. Upamo, da se naše razmere po novem letu zboljšajo.

Trg. nastavljenec.

Usnjar.

Kranj. Tudi pri nas se je začelo veliko zanimanje za organizacijo »zvezo usnjarjev«. Ob splošni želji tukajšnjega delavstva se je vršil v gostilni pri »Zlati ribi« 26. t. m. sestanek ob povoljni udeležbi omenjenih strok. Otvoril ga je tov. Omerza, nato nam je tov. Kogej pojasnil pomen organizacije, njeno delo v današnjih kritičnih razmerah delavstva. Sestanek je bil zelo živahen. V razgovor je poseglo več tovarišev. Danes spregledava delavstvo samo, kje je njegova prava organizacija, kjer so mu zagotovljene vse pravice, ne pusti se več zapeljati po raznih materijalističnih organizacijah, ki obljubljajo nebesa na zemlji, dajejo mu pa ravno nasprotno. Zato kličemo vse zavedno krščansko misleče delavstvo v naše vrste: Tu je vaš prostor v boju zoper kapitalizem in materializem, da nam bo zasijalo solnce prave svobode medsebojnega sporazumljenja v ljubezni do bližnjega. Mi nočemo večnega sovraštva, ampak miru, delo naj živi delavca, ne pa miloščina. Vsak, kdor je z nami, bo storil svojo dolžnost in šel z nami v boj zoper krivice, izkoriščanje in nasilja. V tem smislu na delo!

Slamnikar.

Seja ožjega odbora Zveze Slamnikarskega delavstva se je radi nujnosti vršila 25. decembra ob pol 4. uri popoldne v Mengšu. Tu se je sklenilo, da gre deputacija na vlado v Ljubljano radi brezposelnih in preživljanskih podpor. Določilo se je tudi, katero delavstvo se šteje med kvalificirane in nekvalificirane. Do mezdnih pogajanj še ni prišlo. Stori se potrebni koraki, da pride do istih. Zveza prične pobirati svoje prispevke z novim letom. Prispevki znašajo na teden za I. razred 4 K, za drugi 3 K, za tretji razred 2 K; opozore se zaupniki, da gredo takoj z novim letom na delo.

Deputacija, sestojeca iz preds. tov. Kompareta, tov. Vide Štempel in okrožnega tajnika Kogejja je bila v torek na deželni vladi, kjer je podvzela korake v svrhu razbistritve položaja. Poročalo se bo o seji širšega odbora.

Sestanek zaupnikov slamnikarskega delavstva se vrši na praznik Sv. Treh Kraljev, dne 6. januarja 1921 točno ob 8. uri zjutraj. Ker je ta sestanek izredno važen, prosimo, da se ga gotovo udeležijo vsi odborniki in zaupniki.

Tovarišem! Leto zahaja zopet. Gospodar napravi ob zaključku leta bilanco o svojem delu. Ali je morda tudi nam mogoče delati bilanco o našem delovanju? Poglejmo! Ali smo storili svojo delavsko dolžnost? Ali smo stali vedno na braniku naših zahtev? Kaj je z našo solidarnostjo, z disciplino v naši organizaciji? Kaj je z našo delavsko zavestjo? In ko enkrat pregledamo naše delo, kakšen bo občutek nad njim? Mnogo, mnogo še pogrešamo v naši bilanci! Skrb naša mora biti, da v drugem letu popravimo vse zmanjano. Posebno naša delavska zavest se mora znatno zvišati. Ako hočemo kaj imeti, moramo delati, da to dosežemo! Naj velja za prihodnje leto geslo: bodimo samozavestni, disciplinirani in delavni člani in to vsi brez razlike. V tem smislu želimo vsem slamnikarjem in slamnikaricam prav srečno in veselo novo leto!

Viničar.

Viničarsko vprašanje. Treba je, da zopet spregovorimo nekoliko o reševanju viničarskega vprašanja. To vprašanje se rešuje še tako dolgo, da smo že pozabili, kdaj se je pričelo. Ne vemo, kaj je vzrok; kdaj bo že konec tistih posvetovanj? Poprej se je reklo: kadar bodo posvetovanja po okrajih končana, bo stvar hitro rešena. Sedaj je tisto že končano, pa zopet ni nič. Ker je pa rešitev viničarskega vprašanja nujna, vsled tega zahtevamo, da se mero-dajni faktorji zganejo.

Služkinja.

Zveza služkinj priredi na dan novega leta božičnico v Krekovi prosveti. Vabljenje so vse članice. Ista želi vsem članicam prav veselo in srečno novo leto.

Čipkarica.

Št. Jošt nad Vrhniko. Pri nas vlada veliko zanimanje za čipkarsko zadrugo in za čipkarstvo skloh. Željno pričakujemo sukanca, da pričemo delati, kot smo delale pred vojno. V Ljubljano pošljemo eno čipkarico v svrhu izveščanja v izdelavi novih čipk, katere naj se razširijo tudi po našem kraju.

Mekinje. V nedeljo, 12. decembra, smo imeli sestanek, na katerem nam je poročal tajnik čipkarske zveze, Kogej. Zelo rade bi pričele z delom, toda kot vse kaže, dela še ne bo. Naj čipkarska zveza malo podreza radi sukanca. — Besede tajnika so nas navdale z upanjem, samo, da bi le pri upanju ne ostalo. (Bodite brez skrbi, upanje se vam tudi izpolni, samo malo potrpljenja je treba).

Vrhnika. Kot vse kaže, bo na Vrhniki kmalu izvršena priprava za čipkarski tečaj. Samo neki odgovor nam je treba še dati; rešitve čaka že kakih sedem tednov. Sicer čaka že precej dolgo, pa kot je videti, bodo čakali v Ljubljani še precej časa na odgovor. Klekale bi rade, učile bi se tudi rade klekanja, samo obljubljeni prostor se nam mora dati. Enkrat, saj se še dobro vse spominjamo, smo ga imele obljubljenega, toda bila je sama obljuba. No, pa takrat smo bili vsi dobro razpoloženi, se nam je lahko obljubilo, da se pa na obljube rado pozabi, pa tudi vemo. Seveda s tem pa tudi kaj lahko zgubimo ta tečaj. Tako vidite, imamo pri nas prav kršno podlago za razvoj čipkarske obrti. Pa recite, da se ne gibljemo! (Dobro, dobro! Samo na razna pisma ali vprašanja morate malo točneje odgovarjati, recimo najkasneje vsj en teden po sprejemu, ne pa odlašati na sedem tednov ali pa še več. Tako se stvar prav slabo razvija. Na svidenje kmalu!)

Skupine Selca, Skofja Loka, Pirnice, Št. Jošt, pošljejo po eno zastopnico v čipkarski tečaj na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani.

BOJI V ZADRU.

LDU Split, 29. decembra. (ZNU) Iz Zadra poročajo, da je na praznik sv. Štefana pozval civilni komisar Bonfanti Minares zaderske in reške dobrovoljce, od katerih so se prvi zbarikadirali v bivšem poslopju »Sokola«, a drugi pa v domobranski vojašnici, naj se do 3. ure popoldne predajo. Medtem je italijansko vojaštvo zasedlo hiše v okolici obeh imenovanih zgradb ter postavilo na ulicah topove, na oknih hiš pa strojnice. Ob 3. uri se je pričelo ostro streljanje. Med dobrovoljci je nastala panika, pričeli so prihajati na prosto, dvigati roke in se predajati. Edini častnik D'Annunzio, ki je bil med njimi, je markiral samomor, pa se je samo lahko ranil z bodalom. Okoli 300 razoroženih dobrovoljcev so odpeljali na ladjo »Buon Padre«, ki je odplula v spremstvu dveh italijanskih vojniških ladij v Jakin, kjer bodo dobrovoljce sodili. V mestu samem so bile tri žrtve. En vojak je bil ubit, ko je prišel iz krčme, enega karabinerja je ubila bomba, ki jo je vrgla vanj.

ženska iz zloglasne hiše, ubita pa je bila tudi služkinja tovarnarja Milišiča, ki je gledala skozi okno. Zaderski občinski svet bo razpuščen.

KONGRES FRANCOSKIH SOCIALISTOV.

LDU Tours, 29. decembra. (Havas) Na socialističnem kongresu je imela Klara Zetkin oster govor zlasti proti bivšim večinskim in osrednjim skupinam. Dejala je, da bi bilo treba pristati Scheidemanna in Renaudela izključiti iz mednarodnega socializma. Dalje je v svojem govoru nastopila proti versaille-skemu miru in je pristavila, da morata francoski in nemški duh uvesti novo razdobje. Končno je pozvala mednarodni proletarijat, naj pomaga ruskemu proletariatu. Nato je govoril Longuet o neuspehu komunističnega pokreta v Evropi in opozarjal na to, da je v Avstriji le 25.000 komunistov. Nasproti jim stoji 400.000 socialistov, ki jim stoji na čelu Fritz Adler in ki se ne zadovoljujejo s tem, da bi samo govorili. Ko je neki udeleženeec govornika vprašal, ali odobrava Adlerjevo dejanje, je odvrnil Longuet, da Adler ni imel drugih sredstev. Ne sme se pozabiti situacija, v kateri je Adler izršil svoje dejanje.

MAŽARI IN RUMUNI.

LDU London, 29. decembra. (Reuter) Kakor poročajo »Times«, je Rumunija opozorila francosko in angleško vlado na vojaške priprave Mađarske, ki zbira znatne vojaške čete ob rumunski meji.

KAKO GOSPODARIJO NA STAJERSKEM.

LDU Gradec, 29. decembra. (DUN. KU) V današnji četrti seji štajerskega deželnega zbora je bilo, ko je bil sprejet novi poslovnik in so se izvršile volitve v odseke, enoglasno sprejeto posojilo v znesku 300 milijonov kron, da se omogoči nadaljnje poslovanje deželnega gospodarstva in izvrševanje različnih, deželi neobhodno potrebnih del, med drugimi vodnih naprav, ustanovitve gospodarskih in obrtnih šol, izvedbe cest in vodnih poti, uvedbe javnega avtomobilnega prometa na Štajerskem, in odredb proti poplavam. Govorniki vseh strank so poudarjali popolno varnost posojila, ker je dežela s svojimi deželnimi gozdovi, stavbami, umetninami in vrednostnimi papirji popolnoma aktivna. Finančni referent dežele dež. svetnik Prisching je pri govoru o aktivah dežele omenil, da so strokovnjaki pri zadnjem pregledu deželnih gozdov odkrili močne žile magnezita najboljšee kakovosti, kakor tudi sadre in soli ter bo deželna vlada čimprej odredila, da se začno ti naravni zakladi izkoriščati. (Živahno odobravanje). Poslanec Dentine je izrazil svoje zadovoljstvo, da so načrti izrabljanja vodnih sil izdatno financirani. Nastopil je proti nameram češko-slovaške države za internacionaliziranje avstrijskih vodnih sil. Posojilo in načrt njegove uporabe sta bila sprejeta enoglasno.

Razne novice.

r. Na Dunaju inteligenca od lakote umira. Iz dobe predvrednega dunajskega gibanja se pripoveduje naslednji resnični dogodek: Za mesto predsednika je bila izbrana osebnost z najboljšim slovesom in najlepšimi lastnostmi, bivši minister. So-glašenje vseh strank je bilo takorekoč zagotovljeno. V stanovanje ekselence je bila odposlana deputacija, a ni dosegla ničesar ter je pripovedovala strašne reči. Eden izmed družine bivšega ministra je umrl od lakote, in sam minister je bil telesno tako slab, da bo treba najmanj pol leta ležbe v kakem sanatoriju, preden bo zopet postavljen na noge. — In nedavno tega je tožil neki sedanji avstrijski minister, da ima samo dvakrat na teden meso, a še tedaj — konjsko.

r. Nepotrebni zdravniki. V moskovski »Pravdi« piše sanitetni komisar Semaško o majhnem uspehu organizacije sanatorijev in smatra za glavno zlo težnjo, da se stavijo na čelo sanatorijev zdravniki... »Na čelu sanatorijev,« pravi Semaško, »ne smejo stati zdravniki, ampak delavci in vaščanje ali pa delavke in kmetice, ki bi se najbolj izkazale, ker se najbolj spoznajo z domačim življenjem in gospodarstvom.«

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsekovrsne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utrjujejo telo masaže s Fellerjevimi pravim Elzafluidom! 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Potrebovali bi odvajajoče, želodce okrepjujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevih pravih Elza-kroglic! 6 škatlic 18 kron. — Omot in poština posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 245, Hrvatska. F.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večerna lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Prvovrstni
električni

inštalacijski material

vseh vrst po
najnižjih cenah
dobavi trdka

SVETLA,

Centrala Ljubljana,
Mestni trg št. 25.